

Försoning med varandra

Del 2 i en predikoserie om försoning.

Ola Wingbrant

2017-02-12

Inledning

Välkomna! Förra gången fick vi höra en del om vikten av att lyssna till Gud, och samarbeta med honom. Idag kommer vi fortsätta vår predikoserie om försoning, där vi nått andra delen. I första delen pratade vi om försoning med Gud. Idag ska vi förhoppningsvis lära oss något om försoning med våra medmänniskor.

Jag heter Ola Wingbrant och till min hjälp som tolkar har jag <NAMN> och Sajjad.

I förra delen såg vi hur vi genom Jesus kan försonas med Gud. Jag såg att Gud genom Jesus försatte människan i en försoningsbar position genom att erbjuda förlåtelse genom Jesus. Men försoning uppnås först när vi söker den förlåtelsen och tar emot den. Det här är ett mönster som återkommer även mellan människor. Förlåtelse är unilateral, något som en part gör, medan försoning är bilateral, det kräver att båda parterna deltar.

Förlåtelse och försoning är en del av Guds rike, och vill vi leva i det måste förlåtelse och försoning bli en del av vår livsstil.

Upphov till försoningsbehov

Vad är det då som orsakar behov av försoning? Du kan säkert komma på massor av exempel, men jag tänkte ta avstamp i ett stycke ur Matteusevangeliet. Det är kapitel 5, vers 21-26. Det är ur ett avsnitt kallat Bergspredikan där Jesus tar avstamp i sex av tio Guds bud för att klargöra vilka värderingar som gäller i Guds rike. Vårt avsnitt börjar med att Jesus tar upp det femte budet.

21 Ni har hört att det är sagt till fäderna: Du ska inte mörda, och Den som mördar är skyldig inför domstolen. 22 Jag säger er: Den som

blir vred på sin broder är skyldig inför domstolen, och den som säger 'idiot' till sin broder är skyldig inför Rådet, och den som säger 'dåre' är skyldig och döms till det brinnande Gehenna.

Det är inte så att Jesus likställer eller sätter likhet mellan mord och vrede eller förolämpning. Det han säger är att det senare förtjänar att dömas lika mycket som det tidigare.

Det är också viktigt att förstå att vrede eller ilska i sig inte är en synd. Vi kan läsa på olika ställen att Jesus blir arg eller fylls av vrede. Vrede är en känslomässig reaktion. Det är vad vi väljer att göra i ilska och på grund av ilska som kan leda till synd. Som vi snart ska se är det oupplost eller "nedfrusen" ilska, eller bitterhet som är synd och som separerar oss från Gud.

Det ord som har översatts med idiot är 'raca', ett Arameisk ord som uttrycker förakt. Bokstavligen betyder det "tom", eller "den tomme" och kanske kan jämföras med vårt "ärthjärna" eller "tom i bollen". Det är omdebaterat hur grovt ordet var.

Något som flera av er kanske studsar till över, det gör i alla fall jag när jag läser stycket, är den hårda domen över att kalla någon för dåre. Det är helvetet nästa!

Varför är det så farligt att kalla någon för "dåre"? Många utläggare menar att det här är ett exempel på ett hyperboliskt språk, en medveten överdrift från Jesus sida för att fånga uppmärksamheten hos åhöraren. Men det skulle också kunna finnas en annan, djupare orsak. Den grekiska termen som översatts med "dåre", "moros", hade i det religiösa språket innebörden av okunskap om Gud eller gudlös. Det är en slags fördömelse. Om vi säger att någon är gudlös gör vi en bedömning av personens relation med Gud. Men det är bara Gud som kan göra detta. Vi försöker så att säga ta Guds position. Det är inget mindre än högmod, och högmod leder till dom, om vi inte omvänder oss.

För att sammanfatta, så har vi i det här stycket mött tre exempel på mellanmänskliga förhållningssätt, vrede, förolämpningar, eller fördömelse. Det handlar mycket om personangrepp som alla leder till ett behov av försoning, och det handlar till stor del om ord.

Historien om SMS-konversation om pengar

Vi har idag oöverträffade möjligheter att kommunicera med varandra, särskilt när det kommer till skrivna ord. Det finns en hel rad tjugiga appar och tjänster för att leverera textmeddelanden, särskilt korta, till varandra. Fantastiskt! Men inte alltid. För vad skriver vi till varandra egentligen? Ett passande ordspråk i sammanhanget skulle kunna vara (Ords 15:1)

1Mjukt svar stillar vrede, hårda ord väcker harm.

För ett tag sedan hade jag en SMS-konversation som kom att handla om pengar. I ett skede levererade min samtalspartner en salva som kändes som ett slag i magen. Jag menar det bokstavligen. Det kändes som att jag fått ett slag i magen. Det var samma känsla av att ha svårt att dra efter andan. Det är första och hittills enda gången det har hänt mig. Min motpart antydde att jag var dum, okunnig och otacksam. Jag kunde inte med att svara med en gång. Det var massor av känslor som bubblade upp, inga som jag är speciellt stolt över. Det var ilska, besvikelse och bitterhet av typen "Om du bara visste ...". Det första jag gjorde när jag kom hem var att falla ihop på knä i en hög på vardagsrumsgolvet. Först för att be om förlåtelse för all antagansim, och sedan för att be om hjälp för att förlåta.

Vikten av att söka förlåtese:

Att söka förlåtelse är viktigt. I nästa stycke läser vi (Matt 5:23-24):

23 Därför, om du bär fram din gåva till altaret och där kommer ihåg att din broder har något emot dig , 24 så lämna din gåva framför altaret och gå först och försona dig med din broder. Kom sedan och bär fram din gåva.

Det är svårt eller omöjligt att träda fram inför Gud och söka gemenskap med honom när vi vet att vi har någon medmänniska vi behöver försonas med.

25 Skynda dig att göra upp med din motpart medan du är med honom på vägen. Annars kan han överlämna dig till domaren, och domaren till vakten och du sätts i fängelse. 26 Jag säger dig sanningen: Du kommer inte ut därifrån förrän du har betalat till sista öret.

Både i 22-24 och 25-26 är det åhöraren - det är vi - som är orsak till någon annas vrede, sorg eller dylikt. Varför valde Jesus sina ord på det sättet? Jag tror att det beror på att det är mycket lättare för oss att sätta oss in i situationen när det är vi själva som är "offret", den som utsatts för en oföränt. Med sin formulering vrider Jesus perspektivet till det motsatta. Vi behöver kontinuerligt överväga våra handlingar. Orsakar vi ilska och vrede hos någon? Förolämpar vi eller fördömer vi någon genom det vi säger eller skriver?

Båda styckena uttrycker också en brådska. Vi ska inte stanna upp för att tillbe, utan vi ska söka försoning direkt. Vi ska söka försoning medan vi är på väg (genom livet), innan vi är framme i (den gudomliga) rätten. Paulus skriver i Efesierbrevet 4:26-27

26Grips ni av vrede, så synda inte. Låt inte solen gå ner över er vrede.
27Ge inte djävulen något tillfälle.

Samma brådska. Varför ska vi skynda oss? Jag tror att det blir mer och mer konstlat eller konstigt ju längre vi väntar eller drar ut på att söka försoning. Det blir enklare för oss att intala oss att det inte var så farligt. Frestelsen att låta bli blir bara större och större. Ju längre vi väntar, desto mer påverkar det också våran motpart.

Hur låter en ursäkt?

Men låt oss anta att vi redan har gjort något tokigt eller dumt. Något som kräver en ursäkt, förlåtelse och försoning. Hur låter en ursäkt? Ett lysande exempel kan vi hitta i Lukas 15:21. Det är "den förlorade sonens" ursäkt till sin pappa.

För er som inte har läst avsnittet, eller som inte kommer ihåg vad det handlar om, så är det en liknelse Jesus berättar. Det handlar om en son som bett sin far om att få ut sitt arv i förskott, och som sedan har rest bort och bränt allt på ett liv i utsvävningar, läs kvinnor och vin etc. Sent omsider kommer han till insikt och reser tillbaka hem. Dete första han säger till sin far är följande:

21Sonen sade: 'Far, jag har syndat mot himlen och mot dig, jag är inte längre värd att kallas din son.'

Vad är det som gör detta till ett föredömligt exempel? Notera att han *inte* säger "Jag har syndat mot himlen och mot dig, *men jag ville så gärna ha lite kul.*" eller "Jag har syndat mot himlen och mot dig, *men jag trodde att livet där borta skulle bli bättre än här.*" eller något liknande. Min poäng är att hans ursäkt inte innehåller någon slags urskuldande formulering. Det är otroligt lockande, extremt lätt för oss att lägga in något liknande i våra situationer.

"Förlåt att jag sa som jag sa, det var dumt, *men jag var så arg*".

Varje sådan formulering är ett steg emot att försöka rättfärdiga vårt beteende, och få oss själva att må lite bättre. Men det innebär också att vi inte tar fullt ansvar för vårt handlande, utan skyller på någon omständighet utom vår kontroll. Men då blir det inte ett försökt till försoning, utan snarare ett fortsatt övergrepp.

Därmed inte sagt att vi inte ska fundera över orsaken till vårt handlande. Det är otroligt viktigt. Särskilt om vi har gjort något som kräver försoning. Vi vill ju inte hamna där igen. Dessutom kanske personen vi ber om ursäkt faktiskt ställer frågan "varför". Då duger det inte med ett "Jag vet inte riktigt, det bara blev så". Det är otroligt nonchalant och det blir svårt att ta ursakten på allvar.

Vikten av att ge förlåtelse

Att söka förlåtelse är bara ena halvan av försoningsekvationen. Det är lika viktigt att vara beredd att ge förlåtelse. Varför? Därför att:

"Bitterhet är som att dricka gift och hoppas att den andra parten dör."

Jag tror att det var Carl Mediares som sa det i något sammanhang. Jag älskar det här citatet. Bitterhet dödar! Om du håller fast vid oförsoning kommer ditt liv att vara miserabelt. Att det är så tror jag följer av något Jesus säger ett kapitel längre fram i Matteus 6:14-15:

14Ty om ni förlåter människorna deras överträdelser skall er himmelske fader också förlåta er. 15Men om ni inte förlåter människorna skall inte heller er fader förlåta er era överträdelser.

Om vi inte är villiga att ge förlåtelse, ska vi inte heller förvänta oss någon förlåtelse från Guds sida. Hur kommer det sig? Jo, att förbehålla sig "rätten" att hålla inne förlåtelse tyder på någon sorts bitterhet och/eller hämndbegär, en längtan efter att döma eller bestraffa. Kanske man till och med åberopar någon av Gamla Testamentets lagar för att hålla på sin rätt. Vad den här versen säger oss är att Gud då kommer att tillämpa samma norm på oss. Om vi inte förlåter andra, låser vi ut oss själva från Guds rike, och vårt liv kommer att vara miserabelt.

I Matteus 18:21-22 ställer Petrus frågan om hur många gånger vi ska förlåta. Det står:

21Då kom Petrus fram till honom [Jesus] och sade: "Herre, hur många gånger skall min broder kunna göra orätt mot mig och ändå få förlåtelse av mig? Så mycket som sju gånger?" 22Jesus svarade: "Jag säger dig: inte sju gånger utan sjuttiosju gånger.

Jesus säger mer eller mindre "Sluta räkna".

Att ge förlåtelse är inte en regel att följa. Förlåtelse är en del av Guds rike, och vill vi leva i det måste förlåtelsen bli en del av vår livsstil.

Avslutning

Jag är medveten om att den här predikan har varit lite tunn när det gäller konkreta tips på *hur* vi förlåter eller söker förlåtelse. Beroende på situation kan det vara en ganska lång process. Men i många vardagssituationer tror jag man kommer långt med inställning:

Anta inte att en person har dåliga avsikter.

Väldigt mycket av våra mellanmännsliga relationer bygger på missförstånd, feltolkningar och antaganden. Vi läser in saker mellan raderna som kanske aldrig var tänkt.

Det andra är vad jag så i början. Förlåtelse är unilateral, försoning är bilateral. Vi kan alltid ge förlåtelse, även om motparten aldrig frågar efter den. Förlåtelse befriar oss från bitterhet.

Förlåtelse och försoning är en del av Guds rike, och vill vi leva i det måste förlåtelse och försoning bli en del av vår livsstil.